

Utopies

No es pot pas dir que a l'última festa dels Premis Literaris de Girona es parlés només de llibres. Vinculat des dels seus inicis a la reivindicació política, el Premi Prudenci Bertrana (el més destacat dels Premis Literaris de Girona) no ha trencat mai amb el seu origen. Ni la Transició, ni l'evolució (o la involució) del que a Madrid coneixen com a estat de les autonomies no ho ha permès. I és simptomàtic que, si bé sovint en menor grau, en aquests darrers anys molts altres premis o molts altres actes relacionats amb la nostra literatura s'hagin anat afegint a les reivindicacions polítiques i a la visió de país que fa cinquanta anys van motivar el naixement del Bertrana. Som a on som. I perquè encara som a on som, ningú no hauria entès que, a ben pocs dies del referèndum de l'1 d'octubre, en els Premis Literaris de Girona s'hagués deixat de banda la reivindicació política.

Se'n va parlar, però també es va parlar de llibres i d'escriptors. Es va fer un homenatge a Miquel de Palol, encara amb obra inèdita, per cert, i ben poc llegit avui. *Melissa i Nicole*, de David Nel-lo, l'obra guanyadora del Bertrana, és, pel meu gust, una de les millors novel·les premiades d'aquests últims anys: té un bon començament, a la part central, uns capítols amb un resultat un xic decebedor, un final prou digne. També a parer meu és millor que *Estat d'excepció*, de Manuel de Pedrolo, la novel·la guanyadora

del primer any del Bertrana. De Pedrolo i d'aquesta novel·la també se'n va parlar molt. Es va repetir que la censura no va deixar-la publicar fins al 1975. No es va dir tant que va arribar a les llibreries amb un altre títol, *Acte de violència*. I, potser perquè no tothom que en parla l'ha llegit, no es va dir que Pedrolo la va escriure l'any 1961, tal com s'indica a l'última plana, o que, abans de presentar-la al Bertrana amb el títol *Esberlem els murs de vidre*, la censura havia impedit també tres cops que Pedrolo la pogués publicar.

Dies més tard d'emportar-se aquell primer Bertrana, Joan Vidal i Gayolà va entrevistar Pedrolo a la revista *Presència*. Pedrolo tenia cinquanta anys, va dir que havia escrit quaranta-sis novel·les. Una bestiesa. Per sort, només n'havia publicat divuit o dinou. Les altres eren inèdites perquè no havien trobat editor, perquè havien tingut problemes amb la censura, perquè no agradaven prou a Pedrolo o perquè l'escriptor no havia buscat qui volgués editar-les.

Jo vaig llegir *Acte de violència* l'any 1976, la tercera edició. No em va agradar gaire: massa personatges, massa diàlegs fàcils, d'aquells de pregunta i resposta, un narrador omniscient (massa fàcilment omniscient) que és, amb molt, el principal personatge. Si ara en parlo, però, és perquè la ingenuïtat que hi ha darrere aquesta novel·la no és tan diferent de la que han tingut els partits polítics independentistes fins a l'1 d'octubre. Pedrolo escriu a la contraportada que «en el fons, jo sóc un aspirant a utopies», i a l'entrevista de *Presència*, diu que «és una utopia, perquè és una utopia pensar que la gent es pot solidaritzar fins a l'extrem de dir un dia: "Ens quedarem a casa". I sense fer cap revolució violenta, sinó únicament amb resistència passiva (quedar-se a casa), desarticulen tota la vida d'un país». *Acte de violència*, doncs, té molts punts en comú amb l'actualitat. No els diré com acaba. És millor recordar que la literatura sovint s'avança a la vida. A vegades, també en les utopies.

MONTSE MAYOL

